KERSTKINDJE

door C. Th. Jongejan—de Groot

„Ei je wat, Moeder?"

Het oude meeuwmeisje met het opgerwitte haar kijkt hoofddoekdwend naar haar zoon.

„Dit is wat ook, jongen? Drie maal heb ik je gezegd, dat je je glas melk uit moest drinken, maar je hebt zoo'n verstrooide professor."

„Maaar, 't zelf maar, Moeder, Zoorsel mijn kriigen we ook niet."

„Melk genoeg lekker omgeschikt worden en een paar flaschjes achter de deur staat. Zoo'n huisvriendjes met stroopzal hoo brengt ze."

Ze glijdt aan glimlach over het doodelijk vermoeide gezicht van Dominee Latté.

„Dat's Wiebke Tammings, altijd bang dat 'r's dominee tekort komt. Die jongen werkt voor me als een paard en dan nog tijd voor zoon zulke onbeminlijkheden."

„Maaam je dat noemt onbeminlijkheden?" zegt het oude Moedertje. „Je ziet er uit als een geest. Je werkt vier en twintig uur per dag. Moet ik het je verbieden?"

Zoon grapjerig gebaar, hoofd te gekeken. Lachend trekt Reinold Latté zijn Moeder naar zich toe en vangt haar in zijn lange armen.

„Jij bent toch echt van me."

Aan zoon zwaaiende vingels liggen haar handen tegen zijn borst. De oude moed verstelt in ontroerde bering.

„Zul je voorzichtig zijn, m'n jongen?"

Een paar minuyten later zoekt Reinold zijn weg langs de gebroeverde straten. Donkere dagen voor Kerstmis! Moemden we die vroeger ook al zoo? denkt hij. Vroeger, toen het oude Kerstfeit van feestelijkheid vaalgeen vrzaalde in de verlichte straten?

In vroegere zeilepeel denkt hij, hoe hij zijn gemeenteladen beiles had gegeven in de dagen. In den „tien-daagchen veldtocht" voorafgaande de Kerst- en Nieuwjaarstijd spontand door de collega's genoemd werd, kon er weinig tijd of voor herderslik werk. Hij preekt hij vier keer per dag en heeft hij alleen wat nachtelijke uren voor voorbereiding voor het maken van zijn preek.

Als er maar niet zoo'n grwote vrees was onder de dwalendlers. Zoo'n verkeerde opvatting van vroomheid. Hij denkt aan het jonge-lieve vrouwtje, dat al deze dagen klaar zit te wachten met haar gezin. De man was al weggeverd. De rugzakken zijn gepakt. De dekens opgerold. Beiaat Nederland. Ze moegaan als de dreigende zwerfwagens komt, maar toend een rijken hunt voor de triomfantelijk lachende heiden.

Zelden heeft hij zoo'n groot geloof gevonden als bij dit jonge huisvrouwtje.

„Je ga weer God mij beschermd. Zou ik het goede uitvoegen uit de hand des Heeren en het kwade niet?"

Ik, het ze niet te bewegen was te vluchten. Hij had haar dwendende met het beste gezin thijdelijk in zijn zigen huis genomen, ze gevaarlijk dat voor hem mocht zijn. Na lang hidden en smeeken heeft hij gedaan gekregen, dat ze de kleine dienjarige zoon mee mocht nemen. Hij denkt aan hen kindje met de zeeuwsche krullen en de donkere ogen. Zoo gauw mogelijk moet hij een tehuis vinden, ledere dag dat het kindje bleef kon moeilijkheid geeven.

Hij heet liefst van zijn zeklantaren zoekt hij eigen het eiusenkommer.

Als 't, dan moest hij nog een honderd kommaren vinden zijn. Dat was nog een zwaar stuk.

Wanneer hij weer bijkicht met zijn lantaarn, bemerkt hij dat hij te ver is gegaan. „Ik moet je weeten, mathees?" Inlopend een vriendelijke stem.

Dominee wetlicht even. Dan zegt hij

„Mertens, 412 C."

„Mertens? O, dan tseik u 't, da's bij mijn op de trap. Aa u effe bij wil lichte. Zoo ja."

Achter het vrouwtje aan stommelt Dominee Latté naar boven.

„Assublief, meheer. Nog één trappie hooger. Wat een angebrand luchie, he? Dat komt van 't vette eten, dat de Mnffen je overlaten."

„Goed volk," denkt Dominee glimlachend. Och ja, hoe sporadisch vend je verraad bij deze ruwe, maar eerlijke zielen!

Bij Mertens wordt de deur geopend.

„Wie is daa?" informeert een mannenstem.

„Goed volk," zegt Dominee.

Geamuseerd kijkt hij naar het Zaterdagavond-tafereltje, waar hij midden in stapt. Een teil met zeepsop, een schreeuwend naakt jongetje, een brandschoon kind cynaast en een wachtende kleuter, die geniet van het waterfestijn door zijn beide handjes in het water te kletsen.

„Zieuoo," zegt Moeder Mertens, „nou kan die meneer is hooren, hoe jij tekeer gaat, als je gewaschen wordt. As-ie zoo aan de gang blijft, ken die meneer je meeteenemen."

„Ik kwam er anders eentje bij brengen." Als geëlectriseerd wenden de hoofden van Vader en Moeder Mertens zich naar Dominee toe. Veel woorden zijn niet noodig. De kreeft-rood, 0, de kreeft niet, maar in dezen tijd van elkaar begrijpen met weinig woorden, is niet veel uitleg noodig. Doch Dominee komt vergeefs. Er is geen geestelijke bijstand deze vrouw meer te halen. Hij maakt zich geen illusies. Hij luistert vermoeid naar de zoo overbekende argumenten.

Mensen, mest niet denken, dat ze geen goeie Vadertjuuuu wanneer, wanneer zag 't zelf. Was hiet nou plaats?

„Om de plaats gaat het niet, vrouw," zegt Mertens.

„Nou ja, an 'k dan eerlijk mant zijn. 't Gaat niet om de plaats. 'k Wil wel weten, dat ik hem knijp voor dat Moffentuig. Ze motten maar bij je binnen kemen vallen en zoo'n wurm vinden. Hoe oud is 't schaap, meneer?"

„Bijna een jaar. De familie wacht tot ze gehaald wordt."

„Wachten ze tot ze door de Moffen gehaald worden? Dan zijn ze idioot," zegt vrouw Mertens. „Waarom gaan ze mee?"

„Mieschien zijn ze bang, dat ze geen mandeukadres kunnen vinden," zegt Dominee zetwat sarcastisch.

„Nou ja," zegt vrouw Mertens kleurend, „alle menschen leven niet onder dezelfde omstandigheden. As ik bij al de zorgen en het in de rij staan nou ook nog bang mot zijn, dat ze m'n man weghalen. As 't om een zoo'n meeuwdiekor voen een paar dagen gaat, heb ik nog nooit nee gezegd. Maar dag in dag uit zoo'n angst te hebben."

„Als je eenmaal eraan begint, vergeet je dien angst. 't Gaat om een leven."

„Meneer mot niet meer aanzeggen," zegt vrouw Mertens verdrietig. „'k Heb d'r armoei genoeg van, da'k niet durf. Maar 'k durf niet."

Kleine Klaartje moet Moeder's onterendenheid over zichzelf boeten. Zij is uit het zeepsop gestapt en ze wordt zoo hardhandig teruggetrokken, dat ze terugvalt in het opkloteende water, dat over Reinold's schoenen plemst.

Verlegen neemt de vrouw afscheid. Dominee stommelt de trap af, gevolgd door Mertens.

„Laat maar, 'k kom er wel uit," brom Dominee, kregel om de houding van den man, die zoo veel geen woord probeerde zijn vrouw over te halen.

Als hij de deur opendoet, voelt hij een stevige hand op zijn schouder.

„'t is nou Zaterdag. Wanneer ken Dominee dat kind brengen?"

Deze antwoordt niet, maar Mertens voelt de verbazing in het plotseling stokstijf staan van den bezoeker.

„Wat m'n vrouw betreft, die kent alleen d'r eigen stek. Ma u 't zou eens kan breengen 's avonds voor Kertmus, dan maken we d'r een Kerstkindje van."

Dominee krabt zich achter het oor.

„Ik kent haar beter dan ik, maar ik durf haar niet zonder de oogen te komen."

„Dat heeft ook niet," kwinkt Mertens.

„U legt dat kind, een beetje warm vertrekt, precies om hal zeven voor m'n deur, dan zie ik d's achter. Tegen dien tijd kom ik thuis, niet u. 'k Zal een paar keer m'n zaklantaren aan- en uitknippen."

Dominee Latté heeft, als hij naar huis gaat, zijn stille pret. Die vrouw kentde zichzelf niet. Goed gezien, Mertens. Hnnderden Nederlanders kenden zichzelf niet. Strubbelden tegen wanneer het het verbergen van menschen betreft, maar stonden stervensbeenid voor het vuurpelotoo, als ze soms per ongeluk raakten in het vergetwerk.

Kerstmis in Holland.

Kriegsweihnachten.

Stikdonkere nacht over een gestrieend volk.

Christus geboren in Bethlehem. De Kerstkern, die nu alleen fel belicht, reden geeft tot een licht en blij geveel. Een gelouterde, uitzenderlijke Kerststemming.

In de Wehrmachts-bakkerijen wordt gewerkt onder hoogspanning. Het gebreden wild druipt in de verhitte ovens, het weelderige gebak doet de bakkersgezellen watertanden. De Kersgenzen zijn geteld. Het materiaal wordt toegematen.

Het feest van de beulen.

Het feest van de verworderdelen, die dansend den weg naar hun afgrond gaan. Om mee te sleuren alles wat ze op hun helleweg vinden.

Kerstmis in Holland.....

Dominee Latté wacht met zijn bundeltje voor nummer 412 C. Beschermd door de inktzwarte duisternis wacht hij. Precies half zeven. Dat was het nu nog niet.

Het kind, een heelen dag met opzet wakker gehouden, slaapt nu. Het meegegeven warme kruikje rust zwaar in zijn hand. De laatste zorg van een berooide Moeder.

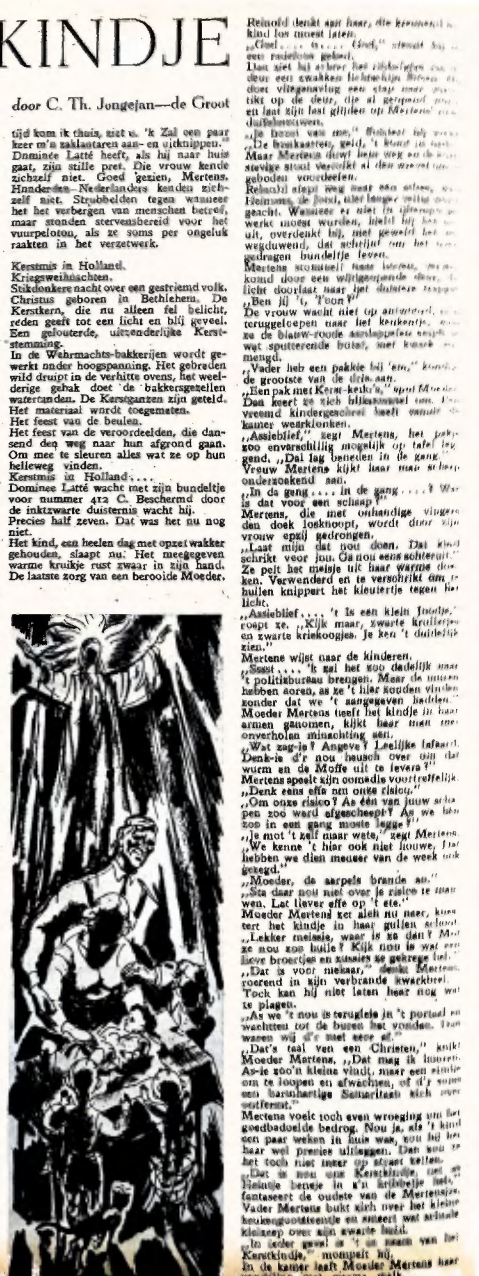

Reinold denkt aan haar, die kerstmis, 't kind los meest laten.

„Goel..... Goel, Goel," stiemelt hij zeer radeloos gebed.

Dan ziet hij achter het zijkoofdje van deur een zwakken lichtschijn. Bleekt door vliegenvelug een stap naar zijn tikt op de deur, die al gesloten mag zijn laat zijn lust glijden op Mertens' vriendelijkstemmen.

„Je bent van me."

„De boukaarten, geld, 't kaart in kaart. Maar Mertens doet hem weg en de stevige stoel verstelt al den meeuwtjes gehouden voordeelen.

Reinold slapt weg naar een stoel, waar Heimons, de fiscal, uit longer zitter gegacht. Wanneer ze niet in uitenaard werkt moest worden, liefst hij bes uit, overdenkt hij, met gewecht het wegduwend, dat schetjiet om het vergedragen bundeltje leven.

Mertens stomtiel: „Ma interna, ma komd door een wijfjesgemaakte deur." Iiicht dooylaat naar jet dubiaire vragen „Ben jij 't, Toon?"

De vrouw wacht niet op antwoord, terugtelcepen naar het keukentje, waar ze de blauw-gevoede aardappelen eenigszins wat spuiteerende boiten, met kwark vermengd.

„Vader heb een pakkie bij 'em," kwetst de grootste van de dreiemaan.

„Een pak met Kerst-kuiken?" vgnt Moeder.

Dan keert ze zich blikscoutsel om. De vreemd kindergeschrei heeft zonder de kamer weerklinken.

„Assiebliief," zegt Mertens, het pakje zoo envrachtlijk mogelijk op tafe leggend, „Dat lalje beneden in de gang."

Vreuw Mertens kijkt haar maar schuw onderzoekend aan.

„In da gang.... In de gang.... ? Wat is dat voog een ding? Reclaap 't 's Mertens, die niet onhandige vingers den doek losknoopt, wordt door zijn vrouw eepij gedrongen.

„Laat mijn dat nou doen. Dat kind schrikt ons. Ga nou ons schterrui."

Ze wijst het meisje uit haar warme doeken. Verwendend en te versohrikt om, 't hullen knippert het kleuterlie tegen he licht.

„Assiebliief.... 't Is een kleiin lintje," roept ze. „Kijk maar, zwarte krullerjes en zwarte kriekoogjes. Je ken 't duidelijk zien."

Mertens wijst naar de kinderen.

„Sssst.... 't Zal het zoo dadelijk naar 't politiebureau brengen. Maar de minen hebben aoren, as ze 't hier kouden vinden zonder dat we 't aangeeven hadden."

Moeder Mertens tieft het kindje in haar armen gnoemen, kijkt haar met me onverholen minachting aan.

„Wat zag-je? Angeve? Leelijke lafaard. Denk-ie d'r nou neusch over om die wurm en de Moffe uit te leveren?"

Mertens spreekt zijn vrouw voortreffelijk. „Denk eens effe nm onze risicop."

„Om onze risico? As een van juuw schapen zoo ward afgeschiept? As we hier zoo in een gang moste lepe?"

„Je mot 't zelf maar weete," zegt Mertens.

„We kenne 't hier ook niet louwe, ha hebben we dien meuser van de week ook gekegd."

„Moeder, de aarpels brande aan."

„Sta maar nou niet over je risico te maawen. Liet liever effe op 't eie."

Moeder Mertens ket aleh nu naar, kiestert het kindje in haar gulden schoot.

„Lekker meisje, waar is 't dat? Mot ze zoo zon lalje? Kijk nou is wat een liove broeztjes en zussies ze gekrege hel."

„Dat is voor niekaar," denkt Mertens, voerend in zijn verbrande kwarkbrei.

Toch kan hij niet laten haar nog wat te plagen.

„As we 't nou is terugleis je 't portaal en wachtten tot de buren het vinden. Dan waren wij d'r niet eere af."

„Dat's taal een ken Christen," krijt Moeder Mertens. „Dat mag ik luuren. As-ie zoo'n kleine vindt, maar een zieuoo om te loopen en afwachten, of d's zoon een barmhartige Samaritaan zich over zeuftersal."

Mertens voelt toch even wroeging om het goedbedoelde bedrog. Nou ja, als 't kind een paar weken in huis was, zou hij ber haar wel pennies uitleggen. Dan wou ze het toch niet meer op straat leiten.

„Dat is nou Kerstkindje, niet ze." Reinolds benepe in 's n kribbelje lieb." fantaseert de oudste van de Mertensjes. Vader Mertens bukt kirn over het kleine heukengoottiemtje en smeert met arbeidsklonzen over zijn zwarte haiiie.

„Is ieder gewel? 's an naam van hel Kerstkindje," mompelt hij.

In de kamer laaft Moeder Mertens haar voedeling met warme melk.